

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Актуальні проблеми дошкільної та інклюзивної освіти

обов'язкова

Освітньо-професійна програма	<u>«Дошкільна освіта (Психологія в закладах дошкільної освіти)»</u>
Спеціальність	<u>012 Дошкільна освіта</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання	<u>українська</u>
Розробники:	<u>ОЛІЙНИК Марія Іванівна,</u> доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти
Профайл викладача (-ів)	http://preschool.cv.ua/zaviduvach-kafedry/
Контактний тел.	+38 (050) 691 09 34
E-mail:	m.oliynyk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=3476
Консультації	Консультації з навчальної дисципліни проводяться очно та онлайн. Очні консультації: понеділок з 13.00. до 15.00 ауд. 531, корпус №8 Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Онлайн-консультації (за попередньою домовленістю): четвер з 11.00 до 12.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Силабус навчальної дисципліни «Актуальні проблеми дошкільної та інклюзивної освіти» складено відповідно до освітньо-професійних програм «Дошкільна освіта (Психологія в закладах дошкільної освіти)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 012 Дошкільна освіта для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні тенденції розвитку дошкільної та інклюзивної освіти в контексті викликів сьогодення та шляхи реалізації позитивних ідей у закладах дошкільної освіти.

Знання та уміння отримані здобувачами вищої освіти під час вивчення даного предмету будуть сприяти більш творчому та раціональному підходу до навчання, виконання індивідуальних навчальних та дослідницьких завдань, написання рефератів, курсових робіт.

2. **Мета навчальної дисципліни:** поповнення знань студентів щодо прогресивних ідей минулого у сфері дошкільної та інклюзивної освіти, проблем дошкільної та інклюзивної освіти в Україні на сучасному етапі; підготовка студентів до ґрунтовного аналізу провідних проблемних питань теорії та практики дошкільної та інклюзивної освіти; формування готовності до реалізації шляхів вирішення актуальних проблем дошкільної та інклюзивної освіти.

3. **Пререквізити.** Вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми дошкільної та інклюзивної освіти» ґрунтується на компетентностях, сформованих у межах навчальних дисциплін першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, достатніх для осмислення значущих питань модернізації дошкільної та інклюзивної освіти, проблемностей, що супроводжують цей процес.

4. Результати навчання

- *знати* та застосовувати законодавчу базу для аналізу актуальних проблемних питань дошкільної та інклюзивної освіти; критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної та інклюзивної освіти в Україні; аналізувати стан розв'язання проблем педагогічного впливу на розвиток, виховання та навчання дітей дошкільного віку в сучасних наукових дослідженнях, шляхи вирішення провідних проблем дошкільної освіти в умовах сучасних українських реалій,

- *уміти* аналізувати, прогнозувати, планувати організацію освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії; розв'язувати практичні завдання у сфері організації та управління дошкільною освітою на основі опрацювання та аналізу професійно важливих знань; координувати різні аспекти діяльності закладу дошкільної освіти.

Інтегральна компетентність

Здатність компетентно розв'язувати складні задачі й проблеми в організації та моніторингу освітнього процесу в системі дошкільної освіти або в процесі навчання фахівців із дошкільної освіти в закладах вищої освіти, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні

компетентності (ЗК) *Компетентності визначені стандартом вищої освіти України за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для другого (магістерського) рівня вищої освіти*

КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

КЗ-5. Здатність працювати в команді.

КЗ-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Компетентності визначені закладом вищої освіти

КЗ-7. Навички міжособистісного спілкування та взаємодії.

Фахові
компетентності
спеціальності (ФК)

Компетентності визначені стандартом вищої освіти України за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для другого (магістерського) рівня вищої освіти

КС-2. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності закладу дошкільної освіти.

КС-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.

КС-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти.

КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

Програмні результати навчання

Результати навчання, визначені стандартом вищої освіти України за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для другого (магістерського) рівня вищої освіти

ПРН-1. Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.

ПРН-3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів.

ПРН-5. Організовувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії.

ПРН-7. Знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти.

ПРН-9. Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.

ПРН-10. Володіти уміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Результати навчання визначені закладом вищої освіти

ПРН-17. Надавати педагогічним працівникам допомогу в організації ефективної освітньої діяльності та попередження професійного й емоційного вигорання, брати участь у відповідних видах діяльності в діяльності закладу освіти із забезпечення освітньої діяльності та освітнього процесу (педагогічній раді, команді психолого-педагогічного супроводу, комісії з розгляду випадків булінгу, застосуванні заходів виховного впливу до сторін булінгу, формування індивідуальної освітньої траєкторії та складанні ІПР та ІПН й інших організаційних формах роботи, передбаченої законодавством та установчими документами)

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Актуальні проблеми дошкільної та інклюзивної освіти</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	5	9	4	120	2	15	-	15	-	90	-	екзамен
Заочна	5	9	4	120	2	8	-	-	-	112	-	екзамен

5.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1 Теоретичні засади аналізу актуальних проблем дошкільної освіти											
Тема 1. Дослідження проблем організації освітнього процесу в сучасних ЗДО	14	2	2	-	-	10	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Актуальні питання виховання, навчання і розвитку дітей дошкільного віку	14	2	2	-	-	10	14	-	-	-	-	14
Тема 3. Невирішені питання менеджменту дошкільної освіти	14	2	2	-	-	10	14	2	-	-	-	12
Тема 4. Підготовка педагога до вирішення актуальних проблем дошкільної освіти	20	2	2	-	-	10	20	1	-	-	-	19
Разом за ЗМ1	62	8	8	-	-	40	60	5	-	-	-	55
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2 Актуальні проблеми розвитку дошкільної освіти											
Тема 1. Актуальні питання впровадження інклюзивної освіти	19	2	2	-	-	10	14	1	-	-	-	19
Тема 2. Світовий досвід запровадження інклюзивного процесу	20	3	3	-	-	10	14	1	-	-	-	19
Тема 3. Підготовка фахівців для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	19	2	2	-	-	8	10	1	-	-	-	19
Разом за ЗМ 2	58	7	7	-	-	50	80	3	-	-	-	57
Усього годин	120	15	15	-	-	90	120	8	-	-	-	112

Зміст завдань для самостійної роботи

Назва тем семінарських занять	Можливі види завдань для самостійної роботи до семінарського занятті	Можливі види навчальної роботи на семінарському занятті
Тема 1. Дослідження проблем організації освітнього процесу в сучасних ЗДО	1. Узагальнення навчального матеріалу у вигляді таблиць і схем. 2. Вивчення актуальних питань теми заняття 4. Формування джерельної бази до дисципліни. 5. Узагальнення та систематизація теоретичного матеріалу та його захист (Презентація, доповідь та ін.).	1. Перевірка виконання домашніх завдань. 2. Обговорення навчальних питань, або тестова перевірка знань. 3. Письмова самостійна чи контрольна робота. 4. Розв'язування задач та виконання вправ. 5. Захист мультимедійних презентацій.
Тема 2. Актуальні питання виховання, навчання і розвитку дітей дошкільного віку		
Тема 3. Невирішені питання менеджменту дошкільної освіти		
Тема 4. Підготовка педагога до вирішення актуальних проблем дошкільної освіти		
Тема 5. Актуальні питання впровадження інклюзивної освіти		
Тема 6. Світовий досвід запровадження інклюзивного процесу		
Тема 7. Підготовка фахівців для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами		

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Поточний контроль проводиться з метою з'ясувати рівень знань та умінь з теми заняття. Передбачає усне опитування, виконання тестових завдань і вирішення ситуаційних задач. Поточний контроль на семінарських заняттях проводиться з метою виявлення готовності здобувачів освіти до занять. Такий вид контролю може здійснюватися у таких формах:

- вибіркове усне опитування на початку заняття;
- фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами протягом 5-10 хв.;
- фронтальна перевірка готовності студентів до заняття;
- письмові відповіді на окремі питання практичного заняття;
- письмова (до 20хв.) контрольна робота;
- захист мультимедійних презентацій.

Рубіжний контроль.

Підсумковий контроль – здійснюється у формі екзамену після вивчення всього курсу. Оцінювання здійснюється відповідно до регламенту проведення контролю та критеріїв оцінювання.

Форма і терміни семестрового контролю з дисципліни «Актуальні проблеми дошкільної та інклюзивної освіти» для денної та заочної форми навчання визначаються робочим навчальним планом спеціальності, розкладом сесії і включають проведення екзамену. Семестровий контроль проводиться у комплексній письмовій. Викладачем формуються білети, здобувач тягне білет, письмово формує відповіді на питання до білету і в ході усної співбесіди дає відповіді. Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій та навчальній програмах. Максимальна кількість балів, що нараховується за залік/екзамен 40 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Оцінювання поточної навчальної діяльності, підсумкового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №2 від 24 лютого 2020 року).

Бал, отриманий на екзамені, сума балів, отриманих студентом за різні види виконаної роботи у межах курсу, модульні письмові роботи складають підсумкову семестрову оцінку.

Під час підсумкового контролю враховуються результати студента за всіма видами навчальної роботи згідно зі структурою залікових кредитів.

Всі види роботи оцінюються у 100 балів, які потім переводяться у 60 балів за формулою.- завдання на лабораторному обладнанні, тренажер

$$\frac{\text{Отриманий середній сумарний бал} * 60}{100}$$

Критерії оцінювання семінарського заняття (усна відповідь)

«100-90» бали – повно, змістовно, з посиланням на наукові джерела, цитування авторів, зв'язок з попередньо вивченими темами та проєкцією на професійну діяльність, повна відповідь на уточнюючі питання, часткова опора на конспект.

«89-70» бали – достатньо повно, з посиланням на наукові джерела, відповідність темі та плану, зв'язок з попередньо вивченими темами та проєкцією на професійну діяльність, об'ємна відповідь на додаткові питання, часткова опора на конспект.

«69-40» бали – неповне розкриття змісту питання, неповна або негрунтовна відповідь на додаткові питання, допущені незначні помилки під час відповіді, опора на конспект.

«39-1» бали – часткове розкриття програмного питання, слабе знання базових понять і показників, неповна або відсутня відповідь на додаткові питання, читання з конспекта.

На занятті заохочується активність здобувачів, участь в обговоренні питань. Висока активність на семінарському занятті (від 3 і більше змістовних доповнень) оцінюється від 1 до 3 балів; середня активність – (доповнення не повні, часткове повторення попереднього доповідача) від 1 до 2 балів.

Самостійна робота, в межах поточної роботи може здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань;
- виконання практичних завдань;
- конспектування першоджерел;

- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до заліку/екзамену.

Організація *самостійної роботи в умовах дистанційної освіти* здійснюється із застосування технології дистанційного навчання Moodle, де представлений перелік завдань.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
100-90	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою ІКТ, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
89-70	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
69-50	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибинного аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
49-30	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
29-10	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.
9-0	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Роботи, які подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за умови, що причина відсутності студента на модулі була поважною.

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не повинні перевищувати 20%. Списування під час контрольних робіт та на екзаменах заборонені.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали.

Підсумковий – здійснюється у формі *іспиту*. Оцінювання здійснюється відповідно до регламенту проведення контролю та критеріїв оцінювання. Максимальна кількість балів, що нараховується за іспит 40 балів.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінки підсумкової роботи (екзамен)

Контроль здійснюється з метою оцінки результатів засвоєння знань і результатів проведеної викладачем роботи.

Проведення контролю знань відбувається у письмовій формі за допомогою завдань, які складаються з трьох частин – тестових, теоретичних питань та практичного завдання і передбачає оцінку знань студентів за системою ECTS.

Загальна кількість балів, яку може отримати студент – 40.

Запитання тестового блоку оцінюються загальною сумою у 10 балів.

10 балів – 37-40 правильних відповідей

9 балів – 33-36 правильних відповідей

8 балів – 29-32 правильних відповідей

7 балів – 25-28 правильних відповідей

6 балів – 21-24 правильних відповідей

5 балів – 17-20 правильних відповідей

4 балів – 13-16 правильних відповідей

3 балів – 9-12 правильних відповідей

2 балів – 5-8 правильних відповідей

1 балів – 1-4 правильних відповідей

0 балів – жодної правильної відповіді

Запитання теоретичного та практичного блоків оцінюються загальною сумою у 30 балів (по 15 балів відповідно).

36-40 балів виставляється за умови правильного виконання не менше як 90 % завдань.

28-35 балів виставляється за умови правильного виконання не менше як 70% завдань.

20-27 балів виставляється за умови правильного виконання не менше як 50% завдань.

0-19 балів виставляється за умови правильного виконання не менше як 35 % завдань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

90-100 A відмінно Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

80-89 B дуже добре Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна

70-79 C добре Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок

60-69 D задовільно Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих

50-59 E достатньо Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні

35-49 FX незадовільно з можливістю повторного Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

1-34 F незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)		Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2		

T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	40	100
6	6	6	6	6	6	6		
24				18				
Модуль контроль 9				Модуль контроль 9				

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів

Неформальна освіта

- «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>)
- «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6) (<https://www.chnu.edu.ua/media/ujmf2ufm/polozhennia-pro-kontrol-i-otsiniuvannia-rezul-navch-zd-obuvachiv.pdf>)

Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Неформальна та/або інформальна освіти враховуються при поточному і підсумковому контролі за умови наявності у студента сертифікату/свідотства про результати неформальної/інформальної освіти.

Відповідно до робочої програми навчальної дисципліни та рішення кафедри (протокол №1 від 27.08.20) викладач зараховує додаткові бали до індивідуального рейтингу студента при умові, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу та отримані на освітніх платформах «Prometheus», «EdEra», «Всеосвіта», ГО «Українська асоціація педагогів і психологів початкової, дошкільної та позашкільної освіти» та ін.

Кількість зарахованих балів залежить від обсягу здобутих кредитів і отриманих результатів навчання, однак не більше ніж 20% (20 балів) від загальної кількості (100 балів за курс за системою ЄКТС).

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика : навч. посіб. / за ред. С. Нікітчиної. К.: Видавничий дім «Слово», 2014. 368 с.
2. Аніщук А. Актуальні проблеми дошкільної освіти. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2015. 152 с.
3. Аргіропулос Д., Н. Тарнавська Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науковопедагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. 248 с.
4. Інклюзивна освіта: теоретико-методологічні, організаційні засади впровадження: навчально-методичний посібник / В.І.Шнайдер. – Хмельницький: ОІППО, 2010. – 176 с.
5. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку /НАПН України. К.: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>
6. Кравченко Г. Ю., Сіліна Г. О. Інклюзивна освіти в ДНЗ. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 176 с.
7. Прищепна О. Актуальні проблеми, суперечності інклюзивної освіти в Україні: наукові тези, К., 2018. URL: <http://dpsz2018.blogspot.com/2018/11/blog-post95.html>

7.2. Додаткова література:

1. Дитячий садок-школа; актуальні проблеми наступності : монографія / Н.Лисенко, І. Шоробура, Л. Пісоцька та ін. К.: Слово, 2014. 472 с.
2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. 2-ге вид. доп. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
3. Загородня Л., Титаренко С. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного навчального закладу: навч. посібник. Суми : Університетська книга, 2010. 319 с.
4. Козак Л., Швидка І. Якість дошкільної освіти на сучасному етапі. Освітологічний дискурс. 2018. № 3-4 (22-23). С. 198-208.
5. Козак Л., Швидка І. Якість дошкільної освіти на сучасному етапі. Освітологічний дискурс. 2018. № 3-4 (22-23). С. 198-208.
6. Критерії визначення якості освіти в ЗДО. URL: http://loippodnz.at.ua/zakon/kriter_yakosti.doc
7. Особистісно-професійний розвиток майбутнього педагога / за ред. М. Савчина. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2014. 331 с.
8. Павелків Р., Цигипало О. Дитяча психологія. Київ : Академвидав, 2015. 432 с.
9. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка : підручник. 2-ге видання, доповнене. Київ : Академвидав, 2013. 464 с.
10. Рожко-Павлишин Т. А. Взаємодія з сім'єю – пріоритетний напрям діяльності закладу дошкільної освіти. Молодий вчений. 2018. № 11 (63). С. 697–701.
11. Chaikovska A. Сучасні тенденції екологічної освіти дітей дошкільного віку: зарубіжний досвід. Social Work and Education. 2018. Vol. 5. No. 1. P. 39–150.
12. Фроленкова Н. Якість дошкільної освіти в Україні: феномен поняття. Молодий вчений. 2015. № 2 (17). С. 116–118.

8. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23) URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/01about>
2. Цифровий репозитарій наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/02infres>
3. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка (м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 47). URL: <http://www.library.cv.ua/sample-page-2>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Бібліотечні електронні ресурси та технології. URL: http://nbuv.gov.ua/e_technology?field_e_technology_tid=444&field_yfpdf_tid=All
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Наукові ресурси. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1539>
6. ELibUkr Електронна бібліотека України. Ресурси відкритого доступу. URL: <http://www.elibukr.org/uk/resursi/resursividkritogo-dostupu.html>
7. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/63/64/normativnopravova-baza/>
8. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова». Індекс УДК. Визначення індексів УДК, авторського знака для документів. URL: http://www.ukrbook.net/UDC_poslugy.html
9. Academic Plagiarism. URL: <https://academicplagiarism.com/>
10. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
11. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
12. Академічна доброчесність. Сайт кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти. URL: <http://preschool.cv.ua/академічна-доброчесність/>